

TALOUSARVIO 2024

Talousarvion laatimisohteet

Sisällysluettelo

Johdanto	2
Toimintaympäristön analysointi	2
Väestönkehitys ja työllisyys	4
Taloudelliset edellytykset	5
Odotettavissa olevat verotulot ja valtionosuudet	6
Investoinnit	7
Liitteet	
Vuoden 2024 talousarvion prosessikaavio	8
Talousarvioprosessin aikataulu vuoden aikana	9

Johdanto

Talousarvio on valtuuston ohjausinstrumentti tulevan vuoden toimintaa varten.

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kaupungille seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kaupunkikonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi).

Vuoden 2024 talousarvio perustuu kaupungin voimassa olevaan strategiaan. Kaupunginvaltuusto hyväksyi strategian 25.4.2022 (§ 34).

Kaupungin strategia koostuu seuraavista neljästä teema-alueesta:

Kaupunginvaltuusto vahvistaa toimintojen tavoitteet ja myöntää määrärahat tavoitteiden toteuttamiseen. Valtuusto ottaa kantaa tavoitteisiin ja toimintojen resursointiin vastuualue- ja toimintakatasolla. Määrärahojen yksityiskohtainen käyttö vahvistetaan käyttösuunnitelmissa lautakunta-, jaosto- ja hallitustasolla.

Yksittäisten vastuualueiden tavoitteiden ja visioiden tulee olla linjassa kaupungin tavoitteiden, visioiden ja arvojen kanssa ja edistää niiden toteutumista. Kaupungin strategian tulee kuntalain mukaan ohjata talousarviotyötä sekä toiminnallisia tavoitteita, henkilöstön kehittämistä koskevia tavoitteita ja taloudellisia tavoitteita.

Toimintaympäristön analysointi

Suomea on viime vuosina kohdannut kaksi merkittävää ulkoista kriisiä, kun maailmantaloutta ensin heikensi koronapandemia ja heti sen laannuttua alkoi Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa. Kriisit vaikuttivat maan talouteen ja johtivat kasvun hidastumiseen, inflaatioon ja kotitalouksien ostovoiman heikkenemiseen.

Suomessa tuotannon lievä lasku pysähtyi vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä. Talouden tilannekuva on kuitenkin kaksijakoinen niin Suomessa kuin maailmalla. Palvelut ovat vahvassa kasvussa, työllisyystilanne edelleen kohenee ja palkat nousevat. Toisaalta teollisuuden tilanne on selvästi heikompi ja korkojen nousu on saanut rakentamisen syvään laskuun. Suomen bruttokansantuote (BKT) ei kasvakaan tänä vuonna, vaan pysyy viime vuoden tasolla. Kysynnän odotetaan kuitenkin piristyvän loppuvuonna, kun hintojen nousu hidastuu, korkojen nousu pysähtyy ja kotitalouksien tulot kasvavat aiempaa nopeammin.

BKT:n odotetaan kasvavan 1,4 prosenttia vuonna 2024 ja 1,9 prosenttia vuonna 2025.

Kuntien toimintaympäristössä on viime vuosina tapahtunut ja tulee tulevinakin vuosina tapahtumaan merkittäviä muutoksia. Suurissa ja kasvavissa kunnissa investointipaineet ovat kovat, kun taas pienissä kunnissa palvelutarve laskee ja palveluverkon sopeutus on vaikeaa. Vuodenvaihteessa toteutunut sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistus on myös osaltaan tuonut näkyväksi kuntien meno- ja tulorakenteen eriytymistä ja nämä vaihtelut johtavat suuriin uudistuksen vaikutuksia tasaaviin rahoituselementteihin peruspalvelujen valtionosuudessa. Uudistuksen seurauksena verotulojen ja valtionosuuksien rooli kuntakohtaisessa verorahoituksessa muuttuvat merkittävästi.

Maa- ja maailmantalouden elpyminen covid-19-pandemiasta ja Venäjän hyökkäyssodasta on haurasta. Inflaatio on hidastunut laajalti energian hinnan alennuttua, mutta pohjainflaatio on sitkeästi korkealla tasolla monessa taloudessa. Maailmantalouden kasvu hidastuu 2,7 prosenttiin vuonna 2023 ja elpyy 2,9 prosentin kasvuun vuonna 2024 inflaation hidastuessa ja reaalitulojen kasvaessa. (Lähde: Valtiovarainministeriö, Taloudellinen katsaus, kesä 2023)

Keskeiset ennusteluvut	2020	2021	2022**	2023**	2024**	2025**
BKT, miljardia euroa	238	251	267	279	289	301
Vienti, % **	-7,8	6	1,7	1,1	4,1	3,7
Työllisyysaste, %	70,7	72,3	73,8	73,9	74,2	74,6
Työttömyysaste, %	7,7	7,7	6,8	7	6,8	6,6
Lyhyet korot (3 kk, Euribor), %	-0,4	-0,5	-0,3	3,5	3,6	2,6
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v.), %	-0,2	-0,1	1,7	3	3,2	3,2

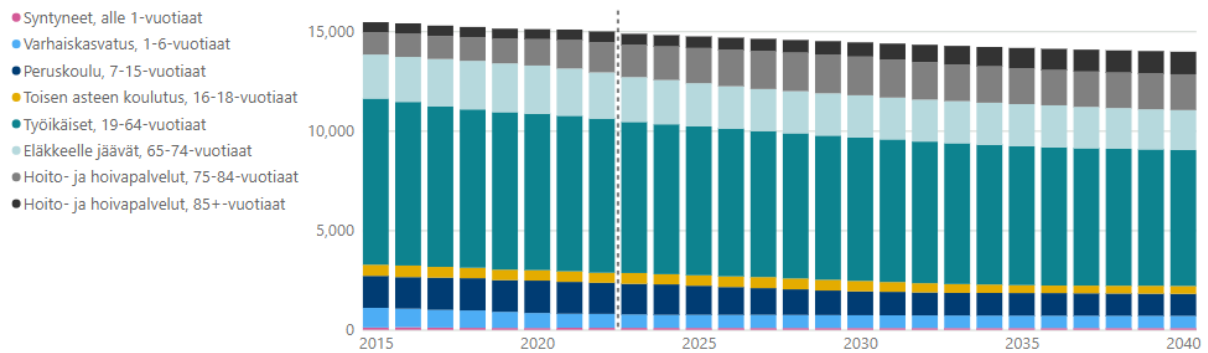
Lähde: Valtiovarainministeriö, Taloudellinen katsaus, kesä 2023

Väestönkehitys ja työllisyys

Ennusteen mukaan väestönkehitys on laskussa. Hoitoa ja huolenpitoa tarvitsevien ikääntyneiden määrä kasvaa ja työikäisen väestön sekä alle 15-vuotiaiden lasten määrä vähenee vuoteen 2040 mennessä.

Huomattakoon, että Tilastokeskuksen pitkäaikaisennusteet ovat epävarmoja ja kuvaavat tulevaa väestönkehitystä. Tilastokeskuksen väestöennusteet ovat ns. demografisia trendilaskelmia, joissa lasketaan, mikä olisi alueen tuleva väestö, jos viime vuosien väestönkehitys jatkuisi samanlaisena.

Väestö 2015–2022, väestöennuste 2023–2024:

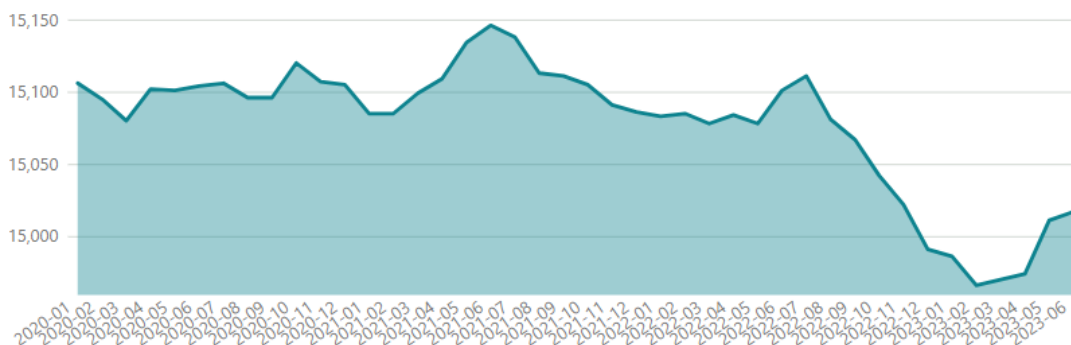
(Lähde: Tilastokeskus / Paraisten kaupunki Dashboard)

Paraisten kaupungin asukasluku on Tilastokeskuksen mukaan vuoden ensimmäisten kuuden kuukauden aikana ollut seuraava:

Kuukaudet	Elävänä syntyneet	Kuolleet	Luonnollinen väestönlisäys	Kuntien välinen nettomuutto	Netto-maahanmuutto	Kokonaismuutos	Väkiluku
2023-01	13	17	-4	-10	6	-5	14,986
2023-02	10	21	-11	-8	0	-20	14,966
2023-03	11	21	-10	4	9	4	14,970
2023-04	9	14	-5	1	9	4	14,974
2023-05	8	12	-4	36	8	37	15,011
2023-06	5	10	-5	-1	11	6	15,017
Total	56	95	-39	22	43	26	15,017

Kaupungin asukasluku 30.6. on 15 017, joista puolet on naisia ja puolet miehiä (7 511 / 7 506 henkilöä). Asukkaista noin 15 % on alle 15-vuotiaita, noin 56 % 15–64-vuotiaita ja 29 % yli 65-vuotiaita. Luonnollisen väestönlisäyksen lasku perustuu siihen, että asukkaita on kuollut enemmän kuin syntynyt. Vuoden ensimmäisinä kuukausina nettomuutto kaupunkiin on kuitenkin ollut positiivista.

Väestö kuukausittain:

(Lähde: Tilastokeskus / Paraisten kaupunki Dashboard)

Työllisyyskatsaus

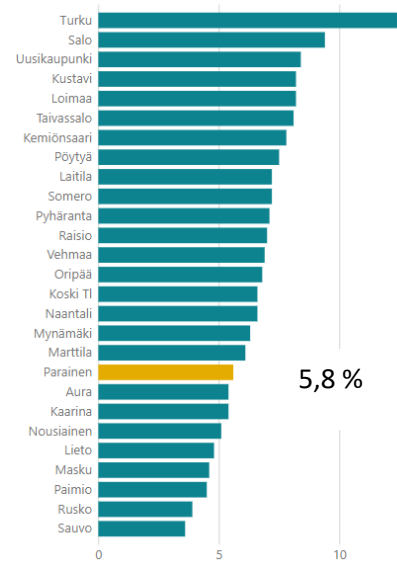
Työttömien työnhakijoiden osuus Varsinais-Suomessa oli kesäkuun lopussa 9,4 %.

Työttömien osuus työvoimasta oli selvästi matalampi kuin koko maassa keskimäärin (10,0 %). Alhaisin työttömyysaste oli muun muassa Turunmaalla (6,0 %) ja työttömien työnhakijoiden osuus on laskenut 3 % edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

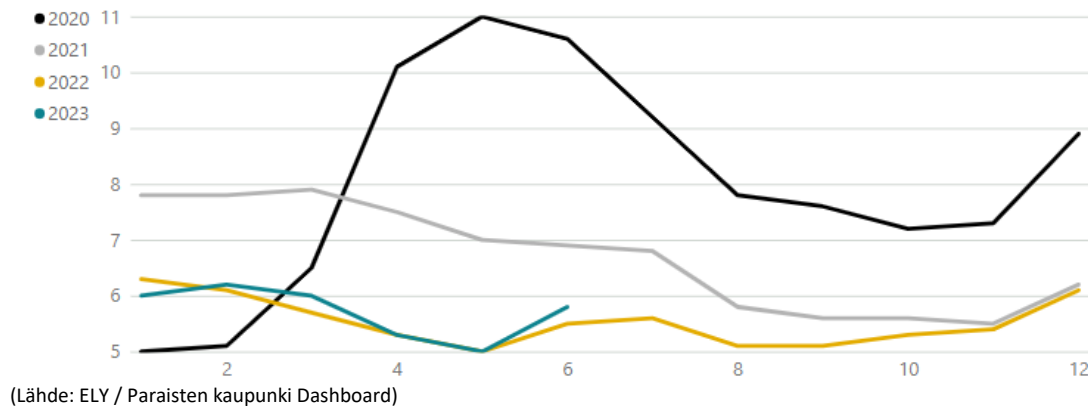
Lomautettujen määrä Varsinais-Suomessa kasvoi 400 henkilöllä (33 %) vuoden takaiseen verrattuna.

Paraisilla työttömien työnhakijoiden osuus on 5,8 %. Työttömiä on yhteensä 392, joista miehiä on 54 %. Alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita on noin 14 %, yli 50-vuotiaita 45 % ja pitkäaikaistyöttömiä (yli vuoden työttömänä olleita) 34 %.

Työttömien osuus työvoimasta, %:

Työttömien osuus työvoimasta Paraisilla, %:

Taloudelliset edellytykset

Kuntatalouden kansallisia kehäksiä vuosille 2024–2027 on kuvattu valtiovarainministeriön kesäkuussa 2023 julkaisemassa kuntatalousohjelmassa.

Ohjelmassa todetaan seuraavaa:

Suomen hajanainen kuntarakente, väestön ikääntyminen ja syntyvyyden lasku ovat johtaneet kuntakentän eriytymiseen, joka uhkaa edelleen kiihtyä tulevina vuosina, jos väestörakenteen muutos jatkuu ennustetun kaltaisena. Eriytymiskehitys vaikeuttaa kuntien lakisääteisten tehtävien toteutusta taloudellisesti ja toiminnallisesti kestäväällä tavalla. Se myös vaikeuttaa kuntatalouden ohjausta sekä kunnille annettavien tehtävien ja velvoitteiden vaikutusten arviointia. Mitä suuremmat olosuhde-, tarve- ja tulopohjaerot kuntien välille muodostuvat, sitä vaikeampaa valtiosuusjärjestelmällä on tasata eroja siten, että järjestelmä samalla myös kannustaisi kuntia taloudelliseen ja toiminnalliseen tehokkuuteen.

Vuoden 2023 alussa voimaan tullut sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistus tuo myös osaltaan näkyväksi, kuinka suuriksi erot kuntien meno- ja tulo rakenteissa ovat ehtineet kasvaa ennen uudistuksen toimeenpanoa. Jotta poikkeamat kunnalta uudistuksessa siirtyvien kustannusten ja tulojen määrässä eivät aiheuttaisi merkittäviä muutoksia kunnan talouden tasapainoon, uudistuksen vaikutuksia tasataan voimakkaasti valtiosuusjärjestelmän sisällytyillä rahoituselementeillä. Tämän seurauksena verotulojen ja valtiosuusjärjestelmän painoarvo kuntakohtaisessa verorahoituksessa ovat muuttuneet vuoden 2023 alusta alkaen merkittävästi.

Myös työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtymisellä kunnille tulee olemaan vaikutuksia kuntatalouteen.

Kunta-alan palkkoihin tulee 2,27 %:n yleiskorotus ja 0,73 %:n järjestelyerä 1.6.2024. Lisäksi palkkoihin tulee vuoden aikana kaksi kertaa, 1.2.2024 ja 1.6.2024, palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman mukainen yhteensä 1 %:n erä.

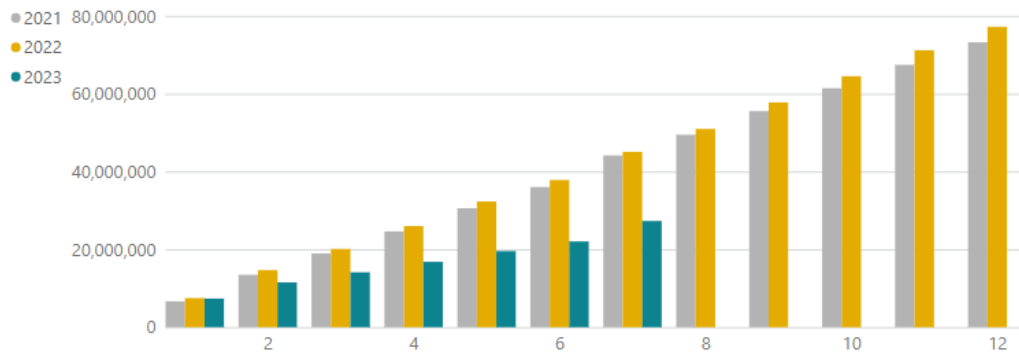
Odotettavissa olevat verotulot ja valtionosuudet

Kuntien verotulot muodostuvat kunnallis-, kiinteistö- ja yhteisöverosta.

Vuoden 2023 kokonaisverotulojen arvioidaan kevään ennusteen perusteella olevan 43,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 hyväksytyssä talousarviossa verotulojen määrä on 42,4 miljoonaa euroa.

Verotulot pienivät vuonna 2023 aikaisemmista vuosista sote-uudistuksen seurauksena, kun osa verotuloista siirtyi valtiolle.

Kaupungin verotulojen kehitys yhteensä kuukaudessa

(Lähde: Verohallinto / Paraisten kaupunki Dashboard)

Vuoden 2024 talousarvion kehyksessä verotulot on laskettu Kuntaliiton viimeisimmän, 14.4.2023 julkaistun ennusteen mukaisesti 14 855 henkilön asukasluvun perusteella. Paraisten kaupungin verotulojen ennustetaan vuonna 2024 olevan 41 340 000 euroa, mikä on 2,1 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2023.

Ennustetuista verotuloista kunnallisveron osuus on 28 573 000 euroa, yhteisöveron osuus 2 349 000 euroa ja kiinteistöveron osuus 10 418 000 euroa vuonna 2024.

Talousarvion kehysten lähtökohtana on, että tuloveroprosentti säilyy ennallaan 7,86 %:ssa.

Kunnallisveron veropohja						
	2021	2022	2023**	2024**	2025**	2026**
Väestö, ikäryhmittäin 31.12.						
0-18 vuotiaat.	2 941	2 868	2 836	2 778	2 724	2 668
<i>Muutos %</i>	-1,9	-2,5	-1,1	-2,1	-1,9	-2
19-64 vuotiaat.	7 814	7 744	7 666	7 608	7 552	7 501
<i>Muutos %</i>	-0,6	-0,9	-1	-0,8	-0,7	-0,7
+65 vuotiaat.	4 331	4 379	4 420	4 470	4 514	4 559
<i>Muutos %</i>	2	1,1	0,9	1,1	1	1
Asukasluku vuoden lopussa	15 086	14 991	14 922	14 855	14 790	14 727
<i>Muutos %</i>	-0,1	-0,6	-0,5	-0,5	-0,4	-0,4

Yhteenveto						1 000 €
Tilivuos	2021	2022	2023**	2024**	2025**	2026**
Verolaji						
Kunnallisvero	59 976	63 196	30 328	28 573	28 942	29 991
<i>Muutos %</i>	4,4	5,4	-52	-5,8	1,3	3,6
Yhteisövero	3 735	4 042	2 747	2 349	2 510	2 635
<i>Muutos %</i>	43,7	8,2	-32	-14,5	6,8	5
Kiinteistövero	9 542	10 017	10 390	10 418	10 418	10 418
<i>Muutos %</i>	10	5	3,7	0,3	0	0
Verotulot	73 253	77 254	43 465	41 340	41 869	43 044
<i>Muutos %</i>	6,6	5,5	-43,7	-4,9	1,3	2,8

(Lähde: Kuntaliiton veroennuste 13.4.2023)

Kuntaliiton 5.5.2023 päivätyn ennusteen mukaan kaupunki saa vuonna 2024 valtionosuuksia 8 661 942 euroa, eli noin 1,9 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2023.

Näitä tämänhetkisten laskelmien ennakkotietoja tarkistetaan syksyllä 2024. Sekä vuoden 2023 että vuoden 2024 lopullinen taso vahvistetaan syksyllä 2023, kun kuntien lopulliset tilinpäätöstiedot vahvistetaan.

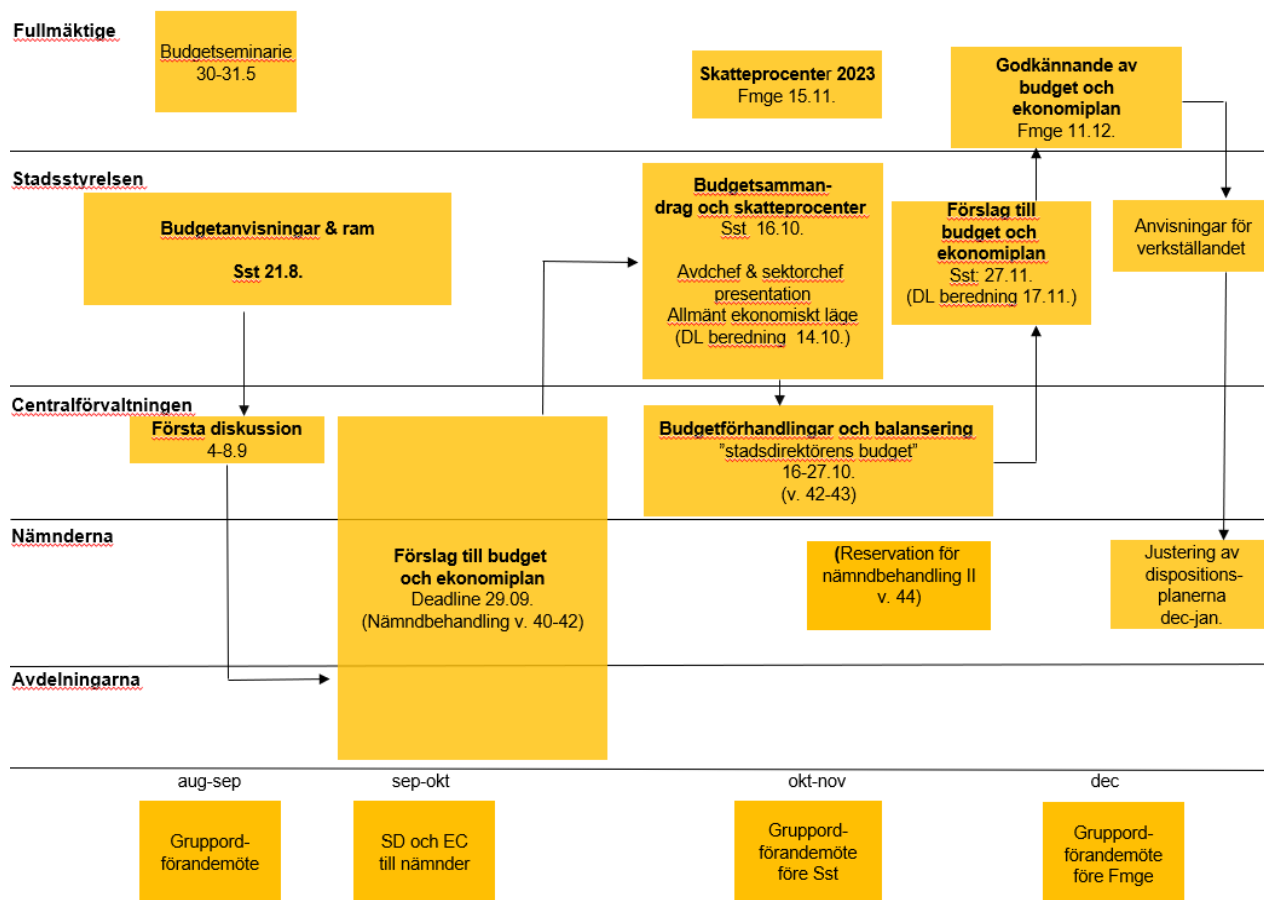
Tiedossa on jo, että sosiaali- ja terveydenhuollon lopulliset kustannukset nousivat ennakkoon laadituissa vuoden 2023 ennusteissa arvioitua huomattavasti korkeammaksi, mikä vaikuttaa edelleen negatiivisesti kuntien valtionosuuksiin vuonna 2024.

Investoinnit

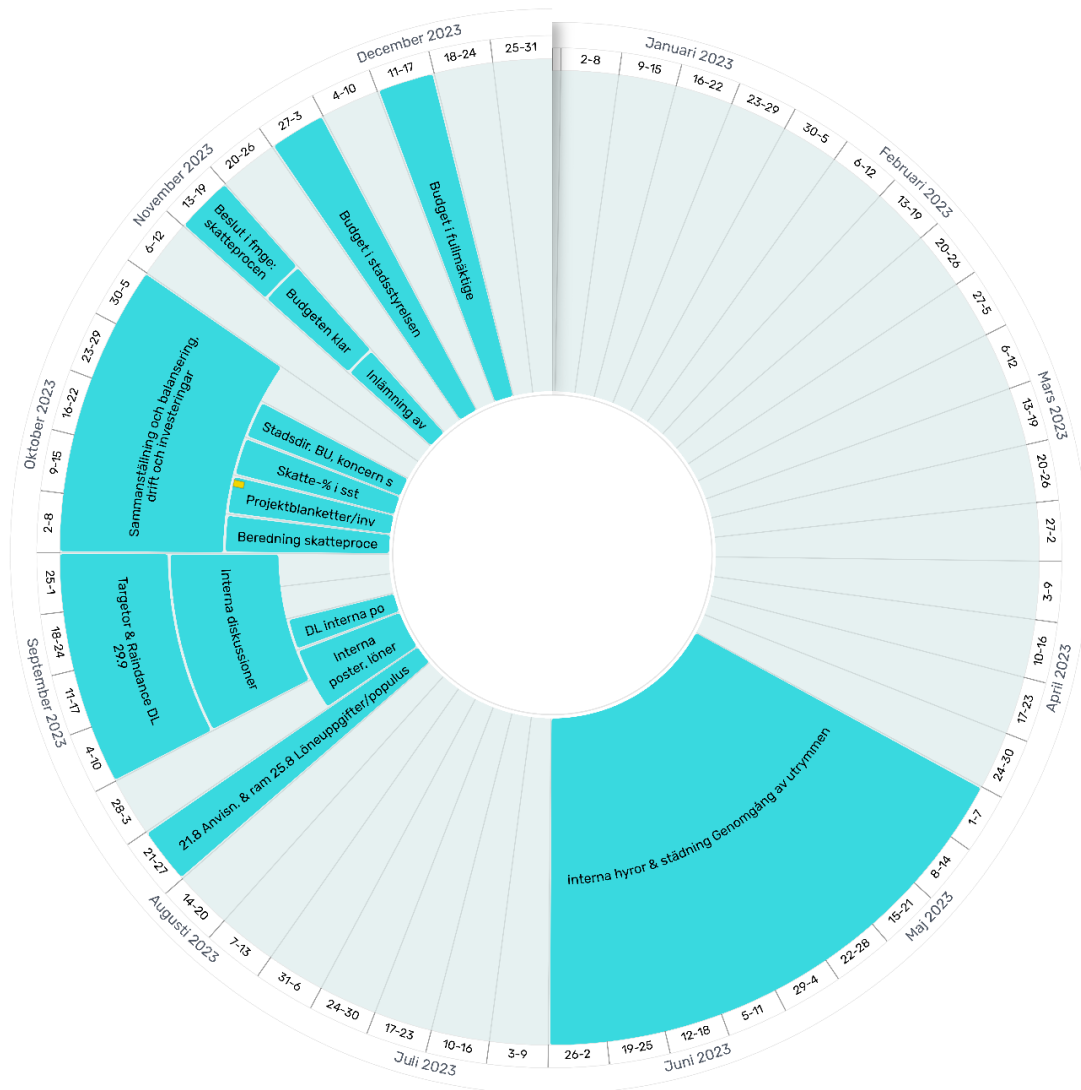
Kaupungilla on edelleen suuri investointitarve. Vuoden 2024 talousarvion saaminen tasapainoon vaatii investointien erittäin tarkkaa priorisointia. Investointitalousarvion oltua muutaman vuoden ajan tilapäisesti korkeammalla tasolla Oppimiskeskus Bravan rakentamisen vuoksi, kaupungin investointitalousarvio on nyt palautettava tasolle, joka lähtee siitä, että kaupunki pystyy itse rahoittamaan suunnittelemansa investoinnit.

Liitteet

Vuoden 2024 talousarvion prosessikaavio

Talousarvioprosessin aikataulu vuoden aikana

SYYSKUU

- 1.9.** Henkilöstötilanteen päivitys
- 4.9.** Sisäiset keskustelut yksiköiden kanssa aloitetaan
- 8.9.** Sisäiset erät käsitely, palkat ajettu Raindanceen
- 15.9.** Deadline sisäisten erien syöttämiselle
- 29.9.** Targetor ja Raindance täytetty osastojen ja konsernin osalta

LOKAKUU

- 2.10.** Yhdistelmä ja tasapainotus, käyttötalous ja investoinnit
- 6.10.** Valmistelu: veroprosentit, talousarvion tilanneraportti
- 13.10.** Investoinnit jätetty
- 16.10.** Veroprosentit kaupunginhallituksessa
- 27.10.** Kaupunginjohtajan talousarvioehdotus ja konsernin yhdistelmä

MARRASKUU JOULUKUU

- 13.11.** Päätös valtuustossa: vuoden 2024 veroprosentit
- 17.11.** Talousarvio valmis, valmistelu kaupunginhallitukselle, veroprosenttien toimittaminen Valtiokonttorille
- 27.11.** Talousarvion käsittely kaupunginhallituksessa
- 11.12.** Talousarvion käsittely kaupunginvaltuustossa